

Ese odata in septemana:
Duminec'a.

Pretiuu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 3 fl. v. a.
„ patraru de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina“ in Aradu, cancelari'a episcopésca.

Pentru publicatiunilo de trei ori, ce contienu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiuu publicatiuniloru se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Acrostichon

dedicatu Ilustratii Sale **Ioanu Metianu**,
cu ocaziunea instalarei Sale de episcopu gr. or.
alu Aradului, Oradii-mari, Ienopolei, Halmagiului,
si alu partiloru anesate din Banatulu-Timisiului.

Torrente-adenci de lacremi si riuri largi de sange,
Romanulu, acestu populu de rele multu cercatu,
Avutu-a se indure, pân' a potutu refrange
Ecclipsi'a, ce sórtea pe frunte i-a marcatu.
S'au scursu inse de-a rendulu acele largi torente,
Crescandu in a loru urme de glori monumente. . .
Adi vocea mantuirei la viéti'a ne-a chiamatu.

E gloriosu si falnicu, candu cartea istoriei
Popóreloru ni-arata esemple vitejesci.
In acte de bravura consiste-a omenirei
Sublima misiune de fapte barbatesci. . . .
Candu inse arm'a i-franta si braciele 'nmuiete,
O magica suflare de unde se adia? . . .
Popórele-su ca' nave de valuri sfasiéte --
Unu portu de mantuire de unde li-se 'mbiá? . . .
Lumin'a si credinti'a-i simbolulu salvatoriu, —
Unirea-i forti'a loru! . . .

Metianu! Adi alu teu nume de-acést'a trinitate
Eternulu dieu voitu-a se fía mirúitu! . . .
Tu dar, ce adi calci pragulu la nalt'a-ti demnitate;
Inchina-ti viéti'a-acestui principiu intreitu. . . .
Astfeliu, priimindu toiagulu bisericei romane;
Natiunea 'ti uréza, Pré demnule *Stapâne*:
„**U**nu campu se-ti fía traiulu roditu si inffloritu!“

i. — b.

Biseic'a romana ortodocsa si biserice'a romana papala.

(urmare *)

Starea bisericei ortodoxe romane in partile ungu-
rene éra de aseminea gelnica. Bisericele din Banatu in
adeveru si-au pastratu caracterulu ortodocsiei si in timpulu
propagandeloru uniate, dar ajunse sub ierarchi'a serbésca
perdura caracterulu nationalu.

In patri'a lui Dragosiu, tienutulu Maramuresulu, si
in comitatulu Satmarelui, dupa apostasi'a metropolitulu
Atanasiu, in lips'a de episcopi si preoti ortodocsi, popo-
rulu romanu desi tare in credintia, prin uneltirile jesuitiloru
a scapatatu dela biserice'a ortodocsa. Primatele romano-
catholicu Colonici, din Strigoniu, la anulu 1692 aduse
in Ungaria doi misionari, greci uniati, numai ca se propage
unati'a intre romani. Pre unulu dintre ei, numitu Iosifu
de Camelis, Leopoldu imperatulu Austriei l'a asediatu
de episcopu unitu in Muncaciu, ér pre celalaltu, numitu
Isaia, episcopulu Iosifu de Camelis l'a denumitu vicariu
alu seu in Dobricinu. Acesti calugari misionari au intre-
buintiat tóte midilócele neomenesci pentru unirea ro-
maniloru cu Papa. Ci in partile Dobricinulu si ale Oradii-
mari, Isaia neputendu reusa cu planurile sale de proselitismu
s'a retrasu in tienutulu Oasiului in Satmare, dar si aici
mare resistintia i-a facutu lui poporulu ortodocsu romanu.
promptu a-si dá si viéti'a pentru religi'a sa. Propa-
gand'a intretienuta de elu avú sfersitul tragicu, ca unu
tieranu romanu, Ioanu Siuhai din Vicsadu, cu alti patru
soci ai sei din Sicalau, navalindu asupra lui la taiatu in
bucati, atátu de gialusi erau romani pentru relegea loru
ortodocsa.

Dar episcopulu Iosifu de Camelis a fostu destulu de
astutu ca se amagéscá preotimea ortodocsa in partea sa,
incátu nici se observe poporulu acést'a. Astfeliu romanii
din Maramuresiu si Satmare numai tradatide preotii loru deve-
nira supusii episcopulu unitu din Muncaciu. Ei nici candu
n'au pusu formalmente marturisirea unatiei, ei tienu pana
si astadi a fi ortodocsi. — Celu diu urma episcopu or-
todocsu in Maramuresiu, pare a fi fostu Dositeiu, carele
a protestatu barbatesce contra unirei lui Atanasiu, cu bi-
serice'a papala. **)

Mare resistinti'a a intimpinatu propagand'a uniata in
partile Bihorului. Bihoreni, cari odinora la Crisiu infren-
sera superb'i'a unguiloru, nu mai pucina vitejia au aretatu
ei in luptele patrate cu dusmanii relegei loru ortodocse.
Mare norocire au avutu densii, ca nici odata n'au remasu

*) Vedi Nrii 12—13 „Lum.“

**) Cine va fi fostu Dositeiu acést'a? nu se scie cu certitudine. Se credo
insa ca elu va fi fostu Dositeiu Circa, rivalulu metropolitulu Atanasiu care pe tim-
pulu episcopulu unitu Pataki se nevoia multu pentru conservarea ortodocsiei.
Intr'unu manuscriptu de istoria am aflatu, ca Dositeiu Circa, chirotonitu de epis-
copu in tier'a Romanésca, s'a asediatu ca episcopu ortodocsu in Maramuresiu,
ci catra capetulu victii sale, de sila a primitu si elu unati'a.

isolati de episcopii loru ortodocsi. Dupace episcopulu loru din Oradea-mare, Efremu Veniaminu, muri la an. 1695, biharenii aflara refugiu si patronare la episcopii ortodocsi ai Aradului, cari desi erau serbi, totusi multu au fostu ei ingrijiati pentru bisericele romaniloru. A asupritu si maltratu pre poporulu romanu din Biharea, episcopii latini din Oradea-mare, intre acestia, Nicolau Csáky, cu fortiá si cu bátái silea pe romani se se supuna lui.

In anulu 1735 esmitiendu-se comisiunea imperatésca, pentru a constata numerulu unitiloru si alu ortodocsiloru in Biharea, acela-si episcopu Csáky corumpendu preotii ortodocsi cu bani si promisiuni, ii-au uniatu, si li-a comandatu se svatuiésca din adinsu poporulu, ca in faci'a comisiunei se marturiséca cá voiesce a remanea in legea pretilorului sei. Succedendu prin aceste machinari a procurá o declaratiune falsa si fortiata dela poporu, adunanti'a comitatului Biharei a dechiaratu pre toti romanii de uniati.

Amaritu si tulburatu pana la sufletu pentru insielatiunile si apostasi'a pretilorului, poporulu s'a adunatu la a. 1739 in satulu Lugasiu, si precum odinora trei cantone helvetiane legara aliantia eterna pentru eliberarea helvetiei, astfeliu acestu poporu fece acu aliantia santa pentru aperrarea bisericeii sale de cursele jesutilorului, jurandu a perseverá in ortodocsia pana la mórte si nici decum a primí unati'a. Factorii principali ai acestei adunari au fostu protopopulu Gregoriu, alu Pestesiuului, popa Toma din satulu Serbi cu judele Gavriilu Giuro, pe cari la denunciarile archidiaconului unitu din Orade Michailu Aronu, deputati'a comitatului ii-a condamnatu la inchisóre. Ei se vor aminti in istori'a bisericeii nóstre provinciale, precum in istori'a lunei se amintescu cei trei eroi ai libertatii helvetiane.

Forti'a si brutalitatea n'au suprimatu simtiulu religiosu in poporulu romanu, si acést'a a superatu tare pre inimicii lui seculari, cari acum recusera la alte midilóce spre a-lu umili. Episcopulu latinu Csáky midilóci la guvernulu denumirea unui episcopu unitu in Orade: Si' asia la a. 1748 se intemeia episcopi'a unita a Oradii, cu scopulu numai pentru a lati unati'a, precum marturisesce unitulu episcopu Iosifu Papp Selagianu. Grozave erau persecutiunile ce poporulu romanu trebuia se sufere dela jesuiti in timpulu acést'a. Episcopii uniti in adeveru erau instruminte abile intru prigonirea crestinelor ortodocsi romani. Episcopiloru ortodocsi dela Aradu li era oprita orice visitatia in Biharea. Ioanitiu Martinoviciu, ca se pota cereca turm'a sa, a trebuitu se se declare pentru unati'a; *) pre episcopulu Vincentiu Ioanoviciu, desi dobandise licentia dela curtea imperiala pentru a visita eparchi'a Biharei, totusi episcopulu latinu Csáky i-au pusu mari pedeci, redicandu si góna asupra lui. Er Meletiu Covaciu, primulu episcopu unitu in Orade, a pornitu creciate formale asupra ortodocsiloru. Pre preotulu ortodocsu din Varadovelence, Ioanu Briscu, pentru-cá la provocarile facute nu a primitu unati'a, l'a torturatu groznicu, detienendulu in inchisóre unu-spredece septemani.

Intre toti episcopii Aradului mai tare s'a interesatu de sórtea romaniloru din Bihoru, Sinesie Zsivanovici. Acestu episcopu, cu concessiune dela curtea imperatésca, in anulu 1759 a intreprinsu visitatia canonica din comuna in comuna preste totu tienutulu Biharii, carea a duratu patru luni de dile, dela 25 Martiu pana la 26 Iuliu. *) Cu acést'a ocaziune poporulu l'au intimpinatu cu mare bucuria. Iosifu Papp Selagianu tare gresiesce, candu visi-

tati'a episcopului Sinesie o spune de neasteptata in partile Biharei, pentruca episcopii ortodocsi fara invoierea guvernului nu poteu intreprinde pre acelea timpuri nici o visitatia canonica.

Este propriu antagonistiloru bisericeii nóstre ortodocse a improscá totu felulu de columnii si injurii asupra pastoriloru ortodocsi, cari ostenéu intru redicarea turmei romane, si acést'a o facu sub manteu'a nationalitatii mai alesu teologii uniti, inspirati mai multu de duchulu papei decátu de binele comunu alu natiunei romane; nu-o dicu acést'a fora reserva. Despre episcopulu Sinesie cu mare rencóre vorbese Iosifu Papp Selagianu in provocat'a sa „Scurta istoria“, unde dice cá acelasi episcopu numai cu mintiunóse si viclene fagaduintie a atrasu pre romanii la sine, cerundu adeca subscriptiuni dela ei si impoternicire, ca se pota lucrá pentru usiorarea starei loru la imperatia. Ce mintiuna colosala! Cum potea Sinesie comite astfeliu de faptu in presinti'a judelui comitatensu, care din oficiu ilu urmarea continuu in visitati'a sa canonica?

(Va urmá.)

Scurta revista peste starea invetiamentului poporulu si necesitatea lui. *)

„Óre candu s'ar redicá duhulu din tierin'a acelor'a (a strabuniloru) si ar privi peste stranepotii marelui Cesaru, maritului Aureliu si inaltulu Traianu, óre in diu'a de astadi mai cunosce-ii-ar? Negresitu ii-ar cautá in palaturile cele mari imperatesci, si ii-ar aflá in viduinele si bordeiele cele próste si intunecóse; ii-ar cautá in scaunulu imperatiei si ii-ar aflá amariti sub jugulu robiei; ii-ar cautá mariti si luminati si cum ii-ar aflá? rupti, goli, amariti si asemenati dobitócelorului, cadiuti de totu in prapasti'a orbirei, bine gatiti spre slujb'a dusmanului omenirii, rapitoriulu casei parintesci. — Ajunga lacrimile patriei! ajunga jugulu robiei! vreme este, decandu cu oftare ascépta cadiut'a sementia civiintiósa mantuire“ etc. Aceste cuvinte dureróse au rostitu nemuritoriulu dascalu de teologia Georgiu Lazaru inaintea invetiaceiloru sei cam pe la anulu 1820 in capital'a Romaniei, accetuandu prin ele decadinti'a nóstra nationala; aceste le rosti parintele Davidu economulu metropoliei din Romani'a cu ocaziunea instalarii in scaunulu metropolitanu a parintelui metropolitu Dionisiu; aceste le rostescu si eu astadi Domniloru! candu stau in fati'a acestui sinodu protopresbiteralu, astadi candu sum norocosu a conversá cu cele mai destinsse persóne ale acestui tractu protopresbiteratulu, chimate de a lucrá in buna contielegere la maretulu si maestosulu edificiu bisericescu si scolaru nationalu.

Este adeveru neresturnaveru Domniloru! cá si noi am plecatu pe calea civilizatiunei, cá ne chiamamu fiii unei natiuni si prin legea tierii recunoscute, fiii natiunei romane, inse dedupa rezultatele de pana adi aparemu de prea slabi progresisti; alte popóre conlocuitorie se paru a fi mai circumspecte, mai precaute decátu noi. Noi Domniloru! ne vedemu a fi mai lasi intru implinirea datorintielorului si chiamarii nóstre, si la tóte ocaziunile ne magulimu cu acea cá si noi din acestu tractu protopresbiteralu vomu concurge cu ajutoriu la marele edificiu alu culturei nationale, ce l'am si inceputu, in sa nu vremu se cunoscemu medilócele si timpulu concurentiei nóstre. — Nu avem Domniloru scoli in cari se ni putemu cresce lastarii natiunei nóstre, si de si avemu pucine, ele nu corespondu din destulu instructiunei publice, pentruca intr'unu staulu de multe ori mai bucuros intru decátu intr'o scóla de la sate. Nimene nu póte negá Domniloru! cá sciinti'a face pre o natiune cea ce este, cá sciinti'a face pre o natiune a fi respectata nu numai in patri'a sa natala ci si in strainatate. Se privimu numai Domniloru la fratii nostri de peste Carpati, se privimu spre sorior'a nóstra Bucovina, si in fine se privimu si pre pamentulu celu ingrasiatu cu scumpu sangele stramosiloru nostri, ce in acést'a parte orizontala lu-locuimu, cum veneticii inundandulu — progresaza; si precum este nedispustaveru acelu adeveru, cá o natiune numai prin sciintia ajunge la culmea dorirei sale, intocma adeveru este cá sciinti'a numai in scóla si dela ómeni espterti se póte castigá; scumpu

*) Pe acestu timpu in tóta Biharea erau unite comunele, Poceiu, S. Andrasiu, Leita-mare, Cordau, Osau, Vasiadu si Oradea, ér in 5—8 comune se aflau numai cateva familii unite.

**) Episcopulu Martinoviciu n'a remasu in unati'a. Elu a moritu ca episcopu ortodocsu, precum dovedescu actele vechi aflátore in archivulu episcopiei Aradului.

*) S'a rostitu de autore in sinodulu protopresbiteralu alu tractului Vilagiosiu (Siri'a) in 20 februaru a c.

tesauru acest'a, si in vechime mai la tóte popórele, deosebi la poporul grecescu! scumpu tesauru si pana in dilele nóstre.

Istori'a cu multa placere ilustra asertulu nostru, in ea aflamu cá Solonu fiindu pe patulu de móрте, amicii lui carii lu-privighiau, conversau incetu ca muribundulu fara conturbare se-si póte dá sufletulu in man'a creatoriului seu. Din intemplare acelu morbosu de móрте, au simtitu cá cineva vorbesce langa patulu seu si ce vedeti Domniloru? nici atunci candu nobilu-i sufletu se pregatea a se desbracă de lantiurile trupului, dicu nici atunci nu potú fi odihnit, ci elu si-redicá capulu celu abia de jumetate viu si li dise „vorbite mai tare pentru-cá déca si in momentul de facia voiu mai invetiá inca ceva, atunci de vieti'a acést'a cu mai mare bucuria si placere me voiu despartí.“ Alesandru celu mare adese-ori dicé: cá invetiatoriului seu Aristotele datoresce mai mare supunere decâtu tatalui seu. Pre Socrate invetiaceii lui intru atáta l'au iubit, cátu toti concuréu din tóte partile ca se-lu consoleze in temnitia. Invetiaceii lui Hipocrate pelanga juramentu s'au deobligatu, cá pe fi invetiatoriului lor, in casu de ei vor remané orfani, ii voru numi frati adevérati, si ca adevératulu lor parinte se vor ingrígí despre viitoriulu lor. Marcu Aureliu in demnitatea sa cesara, dupa móртеa loru adese ori au deplansu pe invetiatorii sei, cea ce inaintea contemporanilor lui érá unu ce ilusoriu, cáci dupa densii acéi invetiatori si altcum au primitu remuneratiune pentru fatigele avute. Acestu imperatu pe toti invetiatorii sei ii inzestrá cu rangu de consuli si dupa móрте la toti li radicá statue, cu deosebi pre Proculu in tóta vieti'a sa atátu l'a stimatu, cátu ori unde lu-intalnea intre lacrimi de bucuria lu-sarutá. Imperatulu Teodosiu celu Mare vedindu odata pre fiulu seu Arcadiu siedindu pre scaunu inaintea invetiatoriului, érá pe acest'a standu in pitióre inaintea fiului seu, numai cá au dogenitr aspru pe fiulu seu pentru acestu faptu ci inca l'a si pedepsitu dicandu-i „cá prin acést'a nu stimeza si nu onóreza sciinti'a si pre propunatoriulu ei.“ Vedeti Domniloru! priviti, fara a fi preocupati, tóte perioadele vietii omnesce, strabateti cu cugetele vóstre stramutările vietii singurate si publice, si tóte cararile ei, si numai decâtu ve veti convinge cá fara de sciintia suntemu orbi! fara de sciintia biseric'a si natiunea nu o putemu patroná, fara de sciintia esistinti'a nostra este in periclu! suntemu „asemenea paseriloru care nóptea sbóra érá diu'a nu vedu cu ochii loru.“ Dar pentru ce se audimu esemple din évulu vechiu pentru lamurirea asertiunei nóstre. Gertfiti Domniloru! pucine mominte din tempulu presinte si veniti impreuna cu mine pana la léganulu renascerii nóstre mai de pe urma, érá dupa ce am aflu acelu léganu fi-ti-mi martori fideli conclusiunei mele asupra temei suscepté.

Candu natiunea nóstra pretutindenea, si cu deosebi in partile Ardélului imbracase doliulu nefericirii si a suferintelor sale, atunci providenti'a divina, acolo unde pericolulu érá mai mare trimisa pre mangaioriulu dorintieloru ei la anulu 1732 in persona nemuritoriului Episcopu uniatu I. Inocentiu Miculu (Klein) cu resiedinti'a in Blasiu. Abia intra in scanulu episcopescu uniatu acestu préveneratu parinte, musele delocu incepura a respirá ceva mai liberu; elu redicá numerose scoli pentru luminarea natiunei romane, trimise teneri la Roma precum fusera: Sincai, Georgiu si Petru Maioru pentru cualificarea loru de profesori la scólele deja de densulu redicáte, carii reintornandu la vetrele strabune, prin scripture si invetiatur'a loru verbala intréga natiunea romana au desceptat'o la tresvia si la lupta spirituala. Sincai reintorsu din Roma cam pe la anulu 1782, dela Iosifu alu II. dobandí directoratulu scóleloru din Ardélu, la care din primitiv'a-i etate cu atát'a ardóre se acceptá, bine sciindu cá numai prin dirigerea bine a scóleloru va scapá natiunea sa de periclu; 12 ani au purtatu elu acestu oficiu, in care intervalu Sincai a redicatu 300 de scoli cu caracteru nationalu inzestrandu-le cu invetiatori buni si apti. La oper'a renascerii nóstre fórté multu au contribuitu intre altii: **Demetriu Cichindélu**, Radu Tempea, Samuili Vulcanu, eppu gr. cath. a Oradii-mari, care a intemeiatu in Beinsiu primul gimnasiu rom. in tóta Ungaria — la care cu placere privesce totu sufletulu romanu. Episcopulu ortodocsu romanu de pie memorie Vasiliu Mog'a, ingrígíatu de crescerea si cultur'a nationala cu nemicu n'a remasu indereptulu celoraltii episcopi, elu ca episcopu in tóta vieti'a sa studintiloru talentati, in sa seraci, au fostu radiemulu celu mai puternicu, trimitiendu-ii pe la institute mai inalte streine pe spesele sale pentru perfectiunare; érá la anulu 1845 candu si-dadú nobilulu seu sufletu in man'a creatoriului seu, lasá unu capitalu de 10,000 fl. in mon. din care anu-

alminte se se dee stipendii teneriloru carii dorescu a frecuentá teologi'a in Vien'a.

Dupa unu doliu de 3 ani ce a imbracatu natiunea pentru perderea acestui zelosu archiereu la 24 Ian. 1848 marele archiereu Andreiu Siaguna fu destinatu a primi guvernarea bisericéi ortodocse romane si a scóleloru ei. Nu trecura bine doi ani din vieti'a acestui archiereu si numai decâtu vedemu realisandu-se cea ce densulu de multu simtiá. Bine scié densulu cá esistinti'a, respectarea si védi'a unei natiuni numai prin scoli se póte castigá, pentru acea la anulu 1850 prin sucursulu auctoritatiloru brasiovene fundá gimnasiulu rom. din Brasiovu, care la anulu 1856 dobandí dreptulu de publicitate avendu numai 4 clase; despre infiintiarea acestui gimnasiu directorulu gim. Gavrilu Munténu in cuven. pag. 8. asia dice. „De s'ar fi sculatu nescine din mediloculu Brasioveniloru inainte de acést'a cu vr'o 10 ani si li-ar fi disu: en ascultati o voi cercatiloru romani resariteni. . . . se sciti cá in anulu 1856 in loculu celu mai frumosu alu Brasiovilu o se aveti gim. romanescu. . . . ce i-ati fi disu? da, o credemu bunulu meu candu Tempa se va mutá in Grobanu (adeca muntele celu de asupra Brasiovilu in piati'a in care este redicatu zidirea gimnasiului); 27 de ani pastorí acestu mare archiereu turm'a sa pentru care in tóta vieti'a sa atáta au asudatu, lasandu-ne nóue urmasiloru armele necesarii in mana, cu care fara greutate se putemu inprasciá puterea intunerecului, ce dóra ne ascépta séu ne-ar acceptá, pentru care fatige Domniloru! i datorimu mare recunoscintia; in sa acést'a cum o vomu manifestá facia de defunctulu nostru pastoriu? éta cum:

Veniti cu totii Domniloru! se punemu o florica de recunoscintia la capulu celui ce adi dórme, nu in patu móle si lucsuosu, ci in ranz'a pamentului in otarulu Resinariloru in Ardélu, si apoi de pe buzele nóstre cu inima franta si smerita se resune: „fie-i tierin'a usióra, érá memori'a binecuvéntata.“ Pardonati-mi Domniloru! nu voescu mai departe a ve preocupá atentiunea de care pana acú me bucurai, voescu numai a face sfersitu vorbirei mele; din cele premise se póte vede si conchide, cá déca natiunea nóstra in timpii cei sterili nu avé barbati carii se asude pentru esistinti'a ei, adi intru adevéru romanismulu in partile nóstre ar stá sub jugulu robiei de care amesuratu progresulu altoru nationalitati — numai peste dieci séu sute de ani, séu dóra nici candu nu ar scapá; érá déca intregulu numeru alu aceloru barbati energiosi ar fi duplicatu, celu multu cu jumetate mai mare decâtu ce acél'a intru adevéru este, atunci Domniloru si noi adi am fi si am stá in mai mare gradu alu culturei, — atunci scólele nóstre de la sate nu ar fi góle de elevi, érá cu de osebi acésta scóla tractuala nu ar fi in asia deplorabila stare precum acea astadi e, nu cá atunci membrii ei ajutatori nu ar fi numai locuitorii unui Opidu (Siria) ci si a tuturor comuneloru apartienatórie acestui tractu protopresbiteralu; dar fiindu-cá nu voimu a pricepe inalta-ni missiune, ci ne lasámu a fi biruiti de puterea intunerecului—cu manile in sinu trebue se ne uitamu la ruinarea ei.

Nu asia Domniloru! cautati insive puterile de care dispuneti, incordati cele intelectuali si priviti ingiuru-ve si numai decâtu ve veti convinge cá si la noi invetiementulu popularu ar poté avé unu altu sboru, si intemplandu-se acést'a, numerulu carturariloru nostrii prin orasie si prin sate, din dí in dí ar cresce si crescendu acést'a, ar cresce si interesarea nóstra facia de ce e bunu nobilu si folositoriu patriei si natiunei, érá acést'a o putemu ajunge numai atunci déca vomu trimite pruncutii si fetit'ele nóstre la scóla, ca se invetie carte, déca vomu nisuf ca langa scólele ce deja le avem, se mai redicamu altele cu caracteru confesionalu, acele se le provedemu cu invetiatori buni si apti; apoi care le avem se le tienemu in stare buna si corespundietória instructiunei pblice, atunci nu ne vomu teme de realisarea cuvintelor ce nemuritoriulu Georgiu Lazaru nóue descendintiloru sei ni le rostesce, cáci Domniloru! de n'a peritu romanulu atunci candu órdele barbare ca si lacuste navaléu pe acestu pamentu, cum va perí elu astadi, candu este in pusetiune de a creá si imitá? astadi candu medilocale nu-i denéga succesulu, numai vointi'a se nu-i lipsésca, se voimu deci Dloru! si atunci si noi vomu emulá cu alte popóra in cultura, cantandu triumfulu invingerei la care de multu ne asteptamu.

Demetriu Popa,
parochu si ases. consistorialu

Din ratiociniulu episcopiei eparchiale

R e c a p i t u -A tuturor veniturilor, adica a competintelor, solvirilor si restantelor; apoi a tuturor spe-
a sumelor mai pucinu séu

Titlulu	Venituriloru	S u m e l e						Observatiune
		prestatiini- loru precrise		solviriloru		restantelor la capetulu anului 1874		
		fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	
I.	Restanti'a contribuiriloru de 3 cruceri eietate in anii trecuti	19118	13½	237	29½	18880	84	Sumele eietate se vedu din estrasulu protocolului capita- lu; ér' prestatiunile din ratiociniu.
II.	Spesele sinodeloru eparchiali	3623	84	175	90	3447	94	
III.	Spesele congreseloru nationali bisericesci de totu	9000	—	410	—	8590	—	
		31741	97½	823	19½	30918	78	Sunt espuse in ratioci- niulu sub titlulu IV si V. VI. VII si VIII dupa diurnalulu de per- ceptiuni.
IV.	Tacse pentru esamenele de cualificatiuni si decrete	790	—	153	—	637	—	
V.	Ajutoriulu dela statu resolutu la bugetulu consis- tiorului aradanu	9000	—	9000	—	—	—	
VI.	Interese de 6% te dupa banii elocati la cass'a de pastrare dupa si pretensiuni	370	34	370	34	—	—	
VII.	Diverse extraordinarie	116	40	116	40	—	—	
	Sum'a venituriloru	42018	71½	10462	93½	31555	78	
VIII.	Remanenti'a baniloru gat'a la capetulu anului trecut 1873. adaugenduse cu	11569	23	11569	23	—	—	
	Totalulu perceptiuniloru face	53587	94½	22032	16½	31555	78	Precumu aréta ratiociniulu din anulu trecut 3305 fl. 87 cr. din anulu curinte 5974 „ 99 „ Sum'a pretensiuniloru face 9280 fl. 86 cr. dreptu activele fondului generalu eparchialu pe anulu viitoriu 1875.
IX. Pretensiuni de imprumuturi.								
1.	Consistoriulu dela Orade din 1873. 2674 fl. 62 cr. pentru deputatii sinodului epar. 780 „ 33 „ pentru deputatii congresualu 1874. 1063 „ — „							
	Sum'a de	4517	95	—	—	4517	95	
2.	Fóia oficiala „Lumin'a“ in 1873. 376 fl. 32 cr. in anulu 1874 s'a mai anticipatu 946 „ 74 „							
	de totu	1322	6	—	—	1322	6	
3.	Fondulu venitur. intercal. in 1873. 254 fl. 93 cr. in decursulu anului 1874. anticip. 827 „ 42 „							
		1082	35	—	—	1082	35	
4.	Fondulu tassului II. clericalu e detoriu	2195	—	—	—	2195	—	
5.	Obligatiuni private	163	50	—	—	163	50	
	Totalulu sumelor	62,868	80½	22032	16½	40836	64	

B i -

- a.) Veniturile totali au fostu in sum'a
b.) Spesele totali din aceste venituri
c.) Remanenti'a casei in bani gat'a la finea
d.) Catra acést'a adaugenduse restantiile competin-
e.) Pretensiunile de imprumuturi espuse
Aradu, 31 Decembre 1874.

SU.

romane gr. or. aradane pe anulu solariu 1874.

I a r e a s u m a r i a

seloru, adeca a competintieloru bugetarie, a celoru escontentate, si in comparatiune cu bugetulu mai multu escontentate.

Titlului	Speselor	Sumele						In comparatiune cu bugetulu s'a escontentatu				Observatiune	
		competintelor bugeterie		escontentate		mai pucinu		mai multu					
		fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.				
I.	Salariile personalului												
	1. trei referinti ordinari a 1200 fl.	3600	—	—	—	3487	50	120	50	—	—		N'a fostu ocupatu o luna si optu zile
	2. secretariului consistorialu	1200	—	—	—	1200	—	—	—	—			
	3. fiscului consistorialu	200	—	—	—	200	—	—	—	—			
	4. cancelistiloru si archivarului	1100	—	—	—	825	—	275	—	—		Postulu de archivaru nedeplinitu	
	de totu	6100	—	—	—	5712	50	387	50	—	—		
II.	Spesele de Cancelaria												
	1. Lef'a servitoriului	120	—	—	—	96	—	24	—	—	—		Erogatiunile facute pentru institutul clericele vinu ca pretensiuni din fondulu tasului alu 2-lea a se restitui
	2. Lemne de incalditu	240	—	—	—	187	20	52	80	—	—		
	3. Tiparituri trebuintiose	500	—	—	—	286	60	213	40	—	—		
	4. Recuisite de scrisu	200	—	—	—	213	68	—	—	13	68		
	de totu	1060	—	—	—	783	48	290	20	13	68		
III.	Spesele de caletoria	1000	—	—	—	770	—	230	—	—	—		
IV.	Conservarea localitatiloru	500	—	—	—	226	41	273	59	—	—		
V.	Spesele institutului clericalu												
	1. Salariile profesoriloru	1900	—	—	—	1700	—	200	—	—	—		La alu 2-le profesoru in-terminalu numai diumetate
	2. Arend'a localitatii	500	—	—	—	375	—	125	—	—	—		
	3. Lemne de incalditu	120	—	—	—	120	—	—	—	—	—		
	de totu	2520	—	—	—	2195	—	325	—	—	—		
VI.	Spesele extraordinarie	600	—	—	—	278	—	322	—	—	—		
VII.	Spesele sinodeloru eparchiali												
	1. dela consistoriulu aradanu	2400	—	—	—	1522	62	877	38	—	—		Sunt espuse in ratiociniu la titlii provocati; er anticipatiunile pe partea consistoriului din Oradea-mare se cuprindu intre pretensiunile fondului.
	2. „ dtto oradei mari	—	—	—	—	780	33	—	—	96	95		
	dn totu	2400	—	—	—	2302	—	877	38	96	95		
VIII.	Spesele congresului nat. bis.												
	1. pentru consistoriulu aradanu	5000	—	—	—	3733	42	1266	58	—	—		
	2. „ dtto oradanu	—	—	—	—	1063	—	—	—	203	58		
	de totu	5000	—	—	—	4796	42	1266	58	203	58		
IX.	Erogatiuni de imprumuturi	—	—	—	—	1773	16	—	—	1773	16		
	Totalulu erogatiunei	16780	—	—	—	18838	85	3972	25	2087	37		

I a n t i u

aretata de	22032 fl. 16½ cr.
subtrageduse cu	18838 „ 85 „
anului 1874 este	3193 fl. 31½ cr.
tielor fondului generalu cu	31555 „ 78 „
la IX 1—5 cu suma de	9280 „ 86 „
Activele fondului sunt	44029 fl. 95½ cr.

pentru esactitate:

Petru Petroviciu
Referinte.

Conspectu sumariu

despre capitalele fondurilor eparchiale si ale fundatiunilor particulare, precumu si a depoziteloru dela singuraticele comune bisericesci cu 31 Decembre 1874 dupa ratiocinii.

Numerulu curinte	Numerulu libelului cassei de pastrare	N u m i r e a	Loculu elocarii capita- leloru	Capitalele						Sum'a valorei	
				in bani gat'a		in obliga- tuni		de totu		fl.	cr.
				fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.		
I. Fondurile eparchiale											
1	7662	Resiedintiei episcopesci	Aradu	15,841	71	5700	—	21,541	71		
2.	6657	Fondulu instructu episcopescu	"	139	35	12,051	—	12,190	35		
3	6940	Venituriloru intercalarie episcopesci	"	2187	11	—	—	2187	11		
4	8699	Fondulu generalu eparchialu	"	3193	31½	163	50	3356	81½		
5	8713	Fondulu clericalu din tassulu alu II-lea	"	1320	47	—	—	1320	47		
6	8699	Fondulu preparandialu din tassulu III "	"	3634	70	—	—	3634	70		
7	5083	Fondulu bibliotecii preparandiale	"	103	20	—	—	103	20		
8	7372	Fondulu capelei episcopesci din Gaiu	"	223	59	—	—	223	59		
Sum'a				26,643	44½	17,914	50	44,557	94½	44,557	94½
II. Fundatiuni particulare											
9	7577	Popoviciu Paffyana	Arad	3347	54	—	—	3347	54		
10	151/75	Totaceea "	Albin'a, Sibfiu	8172	92	—	—	8172	92		
11	3866	Contele Colomanu Almasy	Aradu	1897	29	—	—	1897	29		
12	3720	Baronu Forrayana	"	272	—	200	—	472	—		
13	2720	Gavrilu Fauru	"	1604	74	—	—	1604	74		
Sum'a				15,294	49	200	—	15,494	49	15,494	49
III. Depozitele comuneleru bisericesci											
14	14,314	comun'a Igrisiu	Timisióra	1188	39	—	—	1188	39		
15	11,514	" Topolovetiu	Aradu	144	46	—	—	144	46		
16	2672	" Beb'a vechia	"	259	22	—	—	259	22		
17	78	" St. Miclosiulu micu	Aradulu nou	106	—	—	—	106	—		
18	2670	" Batuti'a	Aradu	339	27	—	—	339	27		
19	2669	" Monorosti'a	"	359	91	—	—	359	91		
20	3680	" Sintea	"	431	41	—	—	431	41		
21	2721	" Leas'a	"	479	25	—	—	479	25		
Sum'a				3307	91	—	—	—	—	3307	91
Sum'a totala elocata				45,245	84½	18,114	50	63,360	34½	63,360	34½

Aradu, in 31 Martiu 1875.

Georgiu Dogariu,
controloru.

Andrei Papp,
cassariulu diecesanu.

Petru Petroviciu,
Referinte.

Propagand'a uniata in Bulgari'a.

Cetimu in fôia „Balcanulu“:

Propagand'a uniata între Bulgari, întretinută de misionarii catolici, ia din dî in dî o întindere mai mare. Macedoni'a mai cu sêma ofera acestor misionari unu câmpu pentru lucrarea lor, și acolo ei și-au concentrat tôte puterile pentru a putea reuși în scopurile lor desbinatôre. Despotismulu turcu cu vecsatiunile sale pe de o parte, ér pe de alta, agonic'a sfortiare a clerului fanariotu de a nu scapá din manile sale și acêsta ultima ancora pentru dominiatiunea sa spirituala asupra masei bulgare, vine ôrecum în ajutoriulu propagandei uniata. Bietulu omu din poporu, vediendu-se magulitu în suferintiele sale ce le îndura din partea clerului fanariotu, prin promisiunile de totu felulu ce i adresêza misionariulu catolicu, ajunge în cele din urma, nu atátu prin convictiune religioasa dar mai multu din ratiune practica a dá crediementu acestor promisiuni. Misionariulu catolicu se apropie de densulu, lu-sondeza, lu-intrêba de necesitatiele sale, și afla dela dinsulu totu ce i trebuie pentru a-si realisá scopulu seu de proselitismu. Elu i vine în ajutoriu tocmai acolo unde o dóre pe biét'a victima a seculilor de suferintia. Tactic'a jesuitiloru este subtila, dar cu tôte acestea noi nu le predicemu nici unu rezultat durabilu în planulu ce și-au propusu. Ar trebui se le fie o lectiune ceea ce s'a întâmplat în satele catolice dimpregiurulu Svis-tovului cu paterii catolici de acolo. Bulgarii sateni le au datu se întielega că cu tóta stim'a ce o pastrêza pentru credinti'a religioasa, însa nu întielegu ca catolicismulu se îi pôta tiené în desbinare cu fratii lor ortodosi. Mai multu decât atátu, onestulu satênu bulgaru nu permite cu nici-unu pretiu ca preotulu catolicu se vie a introduce în tiér'a lui acea demoralisatiune care pôte fi propria numai celibatariloru catolici. Puritatea moravurilor bulgare se opune cu fortia unoru asemenea atacuri, precum s'a opusu și se opune în acêst'a privintia și demoralisatiunei fanariote. Mintea sa sanetôsa pune pe celu mai simplu tieranu a judecá astfelu precum ar judecá unu omu de sciintia și chiar unu eruditulu asupra acestu punctu. Tieranulu bulgaru întielege că numai prin puritatea moravurilor sale si printr'o neclinita staruintia în scopulu seu simplu dar patriotic se va face si elu o data partasiu alu unui destinu mai justu. Comunicamu aci în scurtu unele sciri cari ni se comunica în afacerile propagandei.

Episcopulu uniatu Rafailu si-a cumperatu o casa în Salonicu, și acêpta dela vali se i dee permissiunea de a trece prin eparchiile: Struma, Melnicu, Petrici și Malesiovu. Unu corespundente din Salonicu mai adauga că episcopulu Rafailu si-dá tôte silintiele ca se deschida în acestu orasiu pentru Bulgari o biserică și o scôla. Corespondentulu se teme că aprôpe totu vilaetulu Salonicului va deveni în curendu unu câmpu de explotatiune pentru misionari. Unu altu corespondente dela Salonicu comunica că propagand'a uniata cu tôte opintelele ce face, nu pôte reusi în Cucusi.

Diarulu „Dena“ din Constantinopole recomandă publicului bulgaru, ca fôrte nemeritu în acestu timpulu alu proselitismului uniatu, se citêscă romanulu renumitu alu lui P. Féreal: „Misterele inquisitiunei în Spania,“ tradusu acum în limba bulgara. În adevêru că acêsta traductiune a esitu fôrte la timpulu ca se lumineze pe multi despre planurile și modulu de lucru alu jesuitiloru, cari, dupa nemerit'a observatiune a unui mare istoricu, au înapoiatu civilisatiunea europeană cu trei secolu.

Din Adrianopole se scrie asemenea, că propagand'a uniata ce se face acolo, a gasitu o concurentia în propagand'a protestanta. Afara de aceste dôiue propagande, esista și o a treia, cea elina. Redactorele diuariului „Neologos“ a visitatu dilele trecute acestu orasiu ca se infintieze acolo unu silogos elinu. De aici a plecatu cu aceasi misiune la Ortachioi, Dimotica și Uzun Chio-priu. Propagand'a catolica se imparte între dôiue asociatiuni, între paterii ordinului s. Augustinu și cei ai lui Ignatiu de Loyalá. Aceste dôiue asociatiuni, cari au facutu atâtea faradelegi în Occidentu, si-punu și aici tôte silintiele ca se reusiasca în planurile loru funeste. Ca se pôta mai bine atrage pe populatiune, ei au adusu aci vr'o 20 de calugeritie din tiér'a loru, ca se deschida scoli de fete. Multi nenorociti parinti si-vedu dejá pe copii înstrainati.

Protocolulu siedintiei comitetului protopresbiteralu din Chisineu ținuta la 1 Apriliu 1875 în Chisineu.

Coadunandu-se numerulu corespundietoriu a membriloru comitetului, Dnulu presiedinte ordinariu dechiară siedinti'a de deschisa

Presiedintele face cunoscutu cumca decandu nu s'a ținutu comitetu nu a intratu pentru desbatere nici o cauza, care ar

cadé în sfer'a comitetului protopresbiteralu. Deci provoca membrii, ca dêca are careva vre o propunere, se o propuna pentru desbatere.

În urmarea provocarei presidiului, Dnulu Georgiu Popoviciu propune ca, deorace s'a observatu cumca unii membrii ai comitetului nu cercetêza regulatu siedintiele, prin ce demulte ori nici nu se potu tiené siedintie regulate, sê se decida ca presidiulu se próvoce pe acesti membrii ca se-si faca dechiaratiune că invoiescu se remana de membrii ai comitetului sêu ba? Dêca voiescu se binevoiesca a cercetá siedintiele regulate, éra la din contra se-si dee demisiunea.

Acêsta propunere se primesce și se incredintiêza presidiulu de a-ii provocá în întielesulu acestei propuneri.

Dnulu Georgiu Popoviciu, considerandu cumca statutulu organicu nu spune apriatu agendele comitetului protopresbiteralu, căci nu se scia din §. 63 a statutului că ôre sub „trebile comune“ se întielege numai averea comuna a protopopiatului sêu tôte afacerile comune din protopopiatu, ce nu se impartu scaunului și sinodului protopopescu. Considerandu mai departe, că dêca se întielege numai averea comuna atunci suntu fara de nici o însemnatate ținerea alor patru siedintie anuale a comitetului în întielesulu § lui 62 din statutulu organicu, pentru că se vede si din siedinti'a presinte că de si nu s'a ținutu comitetu mai de doi ani, pe siedinti'a de astadi nu a încursu din protopopiatu nici o afacere, care ar poté veni sub desbatere în siedinti'a comitetului — și adunarea nôstra de astadi e fara de nici unu scopu. — Considerandu cumca din tiesatur'a statutului organicu se pôte vedé că comitetulu protopresbiteralu are sfer'a de activitate și tôte afacerile din protopopiatu, ce nu cadu în sfer'a scaunului și sinodului protopopescu suntu a se pertractat de comitetulu protopresbiteralu, căci la din contra se face o saritura în statutulu organicu, pentru că comitetulu parochialu ar stá de a dreptulu în corespondintia cu cónsistoriulu, sarindu peste comitetulu protopresbiteratulu, prin ce acêst'a devine a fi numai o superfluintia. Éra încátu dóra comitetulu parochialu nu stá deadreptulu în corespondintia cu cónsistoriulu, ci midilocitu prin presidintele comitetului protopresbiteralu, care în întielesulu statutului organicu §. 59 e protopresbiterulu tractualu, atunci dêca statutulu iérta ca tôte afacerile ce nu cadu la scaunulu protopopescu, — se se pertracteze respective conduca si referenze numai presidialu; atunci statutulu nostru care dealtmîntrele e fôrte constitutionalu, aci ar dictá absolutismu, — ce nu se pôte crede. Din aceste consideratiuni mi iêu îndresnela a face urmatorea propunere: „Comitetulu protopresbiteralu în siedinti'a de astadi se decida a se recercá venerabilulu cónsistoriu diecesanu ca se binevoiesca a esplicá §. 63 din statutulu organicu, ca asia comitetele protopresbiteratele se-si cunêscă apriatu afacerile lor; sêu dêca dóra venerabilulu cónsistoriu nu ar fi competente pentru acêst'a, se binevoiesca a starui la celu mai de aproape congresu nationalu esplicarea lui, atragandu-se atentiunea tuturoru asupra unei esplicatiuni ce dóra nu ar conveni cu constitutiunea bisericeii nôstre.

Acêst'a propunere spriginindu-se de mai multi și motivandu-se pe deplin se primesce cu unanimitate, și se decide: Ca presidintele comitetului împreuna cu notariulu se impartasiêscă acestu decisu ven. cónsistoriu diecesanu în celu mai scurtu tempu.

Presidiulu face cunoscutu comitetului circulariulu v. cónsistoriu de sub Nr. $\frac{1115}{244}$ scol. din a. t. referitoriu la infintierea unei scoli-tractuale. Si provoca pre notariu ca se-lu cetêscă.

Dupa cetirea circulariului sculanduse mai multi membrii, au vorbitu cu însufletire pentru spriginirea acestui scopu maretiu care apoi indata s'a si primitu în principiu cu unanimitate: *infintierea unei scoli tractuali în acestu protopopiatu.*

Fiindu în principiu primita redicarea unei scoli tractuali, Dnulu Mladinu face propunerea ca sê se alêga o comisiune care se faca unu proieptu, prin care se ne arete locul unde si modulu prin care s'ar poté mai usioru redicá unu asemenea institutu de invetiamentu.

Éra Dnulu M. Bocsianu propune ca indata sê se decida si despre locul și modrulu edificării, ca numai decâtu sê se pôta începe la lucru.

Dupa o desbatere îndelungata asupra acestor propuneri, se primesce cu unanimitate propunerea Dlui Mladinu aleganduse în comisiune urmatorii: M. Bocsianu, D. Savonescu, D. Georgiu Popoviciu și Mihai Sturza.

În urma se propune cumca comisiunci se i se dee unu terminu pe candu se gate numitul proteiptu, care indata se-lu și publice în fôia oficiala „Lumina,“ ca asia se-lu pôta studiá toti membrii pana la siedinti'a venitôre a comitetului.

Acêsta propunere se primesce și se îndruma comisiunea ca

pana la 15 Maiu st. v. se-si gate elaboratulu seu si indata se-lu si publice in fói'a „Lumina.“

Ne mai fiindu alte obiecte de pertractatu siedinti'a se redica. Datu ca. mai susu.

Mihaiu Sturza,
not. comit. prot.

Protocolulu siedintiei reuniunii preotiesci din protopresviteratulu Chisineului tienuta la 1 Apriliu 1875 in Chisineu.

Fiindu presiedinté naturalu a Reuniunii Dnulu protopopu tractualu in intielesulu statuteloru, deschide siedinti'a si provóca adunarea, ca se-si aléga unu notariu interimalu.

De notariu se alege cu aclamatiune Mihaiu Sturza.

Fiindu astfelu biroulu constituitu, Dnulu presiedinte face cunoscutu adunarei generale cumça v. consistoriu, dupa unu intervalu acusi de trei ani a binevoitu a ne censura statutele si a ni-le retramite cu fórte pucine modificatiunii, neinsemnate.

Se ié spre sciintia cu bucuria.

Notariulu cetesce statutele retrimise si modificate prin v. consistoriu si dupa ce se vediú cá modificatiunile facute de v. consistoriu suntu ne insemnate si convinu si cu parerea adunarei generale. Mai departe luandu in consideratiune si urgentia si lips'a de a se constitui Reuniunea cátu mai iute:

Se. primescu de catra adunarea generala cu aceea mica observatiune ca §. 27 din motive, — care adunarea generala de o camdata nu afla cu cale a le spune, — se se stérgea cu totulu afara.

Primindu-se astfelu statutele Reuniunii, biroulu se indruma ca indata se le substerna v. consistoriu pentru de a midiloci in tempulu celu mai scurtu intarirea definitiva a statuteloru; dupa care preotimea astépta cu nerabdare.

Se primesce si biroulu se indruma a procede in intielesulu acestui punctu.

In urma se face propunerea, ca indata dupace presiedintele ar primi statutele intarite definitiv, indata se convóce adunarea generala pentru constituirea definitiva a Reuniunii.

Se primesce si se róga presiedintele ca dupa primirea statuteloru intarite se convoce indata adunarea generala.

Cu aceste siedinti'a se incheia. Datu ca mai susu:

Mihaiu Sturza,
not. interim.

VARIETATI.

× Astadi in biseric'a catedrala de aici se serbéza instalarea solena a Preasantitulu episcopu *Ioanu Metianu* in scaunulu episcopescu alu Aradulu. Mandatiariulu metropolitanu parintele protopresbiteru, *Ioanu Hanna* a sositu la Aradu joi cu trenulu de amediadi. Dupa ceremoniele instalarii, Preasantitulu episcopu *Ioanu*, va deschide sinodulu ordinariu alu diecesei Aradulu convocatu pe astadi.

□ Mercuri si joi dupa Pasci reuniunea invetiatoriloru din diecesa a tienutu adunare generala convocata de presiedintele ei Mag. Sa domnulu *Vincentiu Babesiu*. Speramu a capeté impartasiri detaiate asupra lucrariloru reuniunii in acésta adunare

Concurse.

Pentru definitiv'a implere a posturilor invetiatoresci dela scólele nóstre poporale ortodoxe romane din comunitatile Satulu-reu si Iosasielu cu filial'a sa baltele, inspectoratulu Iosasiulu, cu terminu de alegere pentru *Satulu-reu*, pre *Duminec'a Miroforeloru* adeca pe 27 Aprile vechiu a. c.; ér pentru *Iosasielu-Baltele*, pe *Duminec'a Paraliticulu* adeca pe 4 Maiu vechiu a. c.

De Satulu-reu suntu legate urmatóarele emoluminte, si adeca a) in numerariu 80 fl. v. a. b) in natura 10 cubule de cereali, $\frac{1}{2}$ gráu. $\frac{1}{2}$ cucurudiu; 8° de lemne, din cari are a se incaldi si scól'a; 4 centinariu de fenu, un'a mesura de fasole, si cortelu liberu

Mai departe, de Iosasielu cu filial'a sa Baltele, suntu legate urmatóarele emoluminte, si adeca a) in numerariu. 160 fl. v. a. b) in natura 10 cubule de cereali $\frac{1}{2}$ gráu $\frac{1}{2}$ cucurudiu; 9° de lemne din care are a se incaldi si scól'a, si cortelu liberu cu gradina de legume.

Cei ce voru reflectá la aceste posturi, suntu invitatu a-si ajustá recusele sale conformu prescrieloru „Statutulu organicu“ bisericescu, apoi adresandule respectiveloru comitete parochiali, se le trimite la concerninta Inspectiune scolaria cercuale confesionale in Iosasielu, post'a ultima *Gurahoncz*.

In fine se mai recere, ca aspirantii, in decursulu intretimpulu premergetoriu alegerei, se se presente in careva Dumineca respective serbatóre la santele biserici din *Satulu-reu* si *Iosasielu* spre a-si demústrá desteritatea in cantu si tipicu, precum si a se face cunoscuti poporulu.

Comitetele parochiale.

In contielegere cu mine **Ioane Munténu** insp. cerc. de scóle.

Pentru deplinirea parochiei vacante din Dubesci, se deschi-de concursu, cu terminu pana la 27 Aprile stil. vechiu a. c. candu se va intemplá si alegerea

Emolumintele suntu:

a) un'a sesiune parochiala;

b) fondu intravilanu pentru cas'a parochiala.

c) birulu de cáte 10 oche de cucuruзу dila 140 de case; s

d) stól'a indatinata dela ingropatiuni si cununie.

Doritorii de a ocupá acea parochia suntu avisati a-si adresá recusele lorú catra subscrisulu, instruate cu documintele prescise in statutulu organicu, si a se presentá in carev'a dumineca ori serbatóre pana in diu'a alegerii, spre a-si areté desteritatea in serviciile bisericesci.

Dubesci in 25 Martiu 1875.

Comitetulu parochialu,

In contielegere cu mine **Georgiu Cratiunescu**, protopopu in Belintiu.

Pentru indeplinirea parochiei vacante Inandu protopresbiteratulu Oradii-mari, cu terminulu de alegere pe 27 Apriliu a. c. st. v.

Emolumintele inpreunate cu acésta parochie suntu: $\frac{3}{4}$ sesiune de pamentu class'a prima, biru preotiescu, 16 cubule, stólele usuat, cuartiru liberu, si pasiune 5 iugere. —

Doritorii de a recurge la acésta parochie, cu producerea testimoniuulu de cualificatiune pentru parochia buna, au se-si trimita recusele lorú adresate comitetulu parochialu subscrisulu protopresviteru. —

Oradea. Mare 31 Martiu 1875.

In contielegere cu mine protopresbiterulu Oradii-mari **Simeonu Bica**

Din cause neprevedite nepotenduse efeptuí alegerea de invetiatoriu pentru class'a a II din comunitatea Sietinu la timpulu determinatu, se deschide concursu la aceea siatiune invetiatorésca cu terminu pana pe $\frac{27}{9}$ Apriliu v. a. c. candu se va efeptuí si alegerea.

Emolumintele sunt 32. jugere pamentu aratoriu, 100. flor. bani gata, 60. flor. pentru lemne, 6. fl. pentru scripturistice si cortelu liberu cu gradina, din cari emoluminte si anume din 32. jug. pamentu aratoriu si din 160 flor. $\frac{1}{4}$ i compete emeritului invetiatoriu **Georgiu Achimasiu**.

Doritorii de a ocupá acésta siatiune invetiatorésca se voru adresá cu recusele lorú instruate cu documintele prescise de statutulu organicu si deschilinitu cu testimoniu despre depunerea esamenulu de cualificatiune — catra inspectorele de scóle din cerculu Nadlaculu, si in fine au se se presenteze in faci'a localui in ori care domineca seu di de serbatoria spre a dá proba despre desteritatea lorú in cantarile bisericesci.

Datu in Nadlacu in $\frac{15}{3}$ Apriliu 1875.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Mihaiu Sierbanu**, insp. cerc. de scóle.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu din comun'a Gurbediu, in inspectoratulu Tincii, protopresbiteratulu Oradii-mari. Emolumintele suntu; 110 fl. 24 cubule de bucate, 8 orgii de lemne 6 jugere de pamentu aratoriu, cortelu liberu cu gradina si venitulu cantoralu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, suntu avisati a-si trimite recusele instruite in sensulu statutulu organicu, si adresate comitetulu parochialu la subscrisulu insp. cerc. de scóle pana in 23 Apriliu st. v. a. a. in care diua se va tiené si alegerea.

San-Nicolaulu romanu (O. Szt. Miklós.) p. u. Gyapju 29 Martiu 1875.

Comitetulu parochialu.

Din incredintiarea mea **Nicolae Boitiu** m. p. Insp. cerc. de scóle.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu in scól'a nou infiintiata in comuna Ianov'a se deschide concursu pana in 27 aprile s. v. 1875.

Doritorii de a ocupá acestu postu au se-si instrueze recusele amesuratú statutulu organicu si stilisate catra comitetulu parochialu din Ianov'a se le indrepte inspectorulu cercualu Dr. Paulu Vasiciu in Timisiór'a. — Emolumintele legate de acést'a siatiune suntu 120 fl. bani, 40 meti de gráu, 4 stángenii de lemne 1 lantiu de livada, cortelu liberu cu gradina de legumi.

Din siedinti'a comitetulu parochialu tienuta in 25 martiu 1875.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea si invoieerea mea **Dr. Vasiciu**. Insp. cerc. de scóle.